

TANÉVNYITÓ BESZÉD

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége nevében mély tisztelettel köszöntök mindenkit, aki eljött ma a Nagyrőcei járás mintegy 500 lakosú kis településére, Dereskre, hogy együtt ünnepeljük az új tanév kezdetét a felvidéki magyar iskolákban.

A rekkenő hőség, perzselő aszály, a csituló, de el nem múló járvány, a 77 békés év után berobbanó háború, a meggyengült Európa, a világgazdaság átalakulása, a gazdasági és társadalmi bizonytalanság terhével a vállunkon, csak azért is ünnepelni fogunk!

Hogy rendben való ez így? Nem tehetünk mást. A gyerekek bíznak bennünk, itt várakoznak a templom épülete előtt ünneplőben, szívükben váltogatja egymást a szorongás a kíváncsisággal. Az iskolatáska már összerakva, az iskola kapuja kitárva, ott kezdődik a jövőjük, amit ők szépnek álmodnak. Nem vehetjük el tőlük! És még több tízezer társuktól sem, akik egy másik településen, nagyvárosban vagy szórványban... ugyanígy éreznek és álmodoznak. Tegyük meg velük együtt az első lépést bátran, mutassunk példát helytállásból, felelősségtudatból, tisztességből! Hiszen a templom előtt egy iskolabusz is áll, jelkép az, a segítségnyújtásé, a támogatásé, biztatva, hogy nem vagyunk egyedül.

Dereskén vagyunk. Ez a gömöri régió utolsó magyarlakta faluja, a nyelvhatáron terül el, szórványtelepülésnek számít. 1910-ben 802 lakossal büszkélkedhetett az agyaggal kitűnően bánó fazekasairól híres település, akik messze földön ismert és kedvelt cserépedényeket és cserépszindelyeket készítettek. A lakosok 95 százaléka magyar anyanyelvűnek vallotta magát. A legutóbbi népszámlás idejére ez a szám 397-re apadt, és a lakosok 67 százaléka vallotta magát magyar anyanyelvűnek. 111 év alatt elveszett 405 fő Dereskén. Lassan, de biztosan felére apadt a község lakossága, több mint negyedével csökkent a magyarok lélekszáma. Sajnos, Pozsonytól Nagykaposig számos településen tapasztaljuk ugyanezt.

Tömbvidékre és szórványvidékre tagozódtunk, de a tömb se maradandó. Morzsolódik, asszimilálódik, ám kultúrája, oktatása még rendben. Ugyanez a szórványról nem mondható el: infrastruktúrája hiányos, anyanyelvi iskolahálózata ritka, színházba, kiállításra, fesztiválokra, ünnepi alkalmakra nem sokszor jut el az itt lakó, egyházi eseményekre anyanyelvén nem kerül sor. Fogyas, előregedés, elköltözés jellemzi. Pedig ők a magyarság végvárai. Olyan értékek őrzői, amelyek a tömbmagyarságban nem fellelhetők, még az anyaországban sem.

Jó esetben a végváratok szilárd bástyák őrzik: tevékeny, töretlen hitű és elkötelezett emberek ők, akik nem kevesen vannak, csak éppen nem elegendő. Egyöntetűen azt vallják, hogy a magyar identitás biztosítéka elsődlegesen az iskola, ha van.

Összetartó társadalom, összetartó közösség, egység, egymás segítése nélkül „pusztulunk, veszünk, ...széthull nemzetünk” – Tompa Mihály szavait idézve. A szórványkérdés elhanyagolása végül a tömbmagyarság fellazulásához vezet.

A fennmaradás biztosítéka az anyanyelv, amely születésünktől fogva velünk van. Tudatunkban, lelkünkben, benne érezzük az otthon melegét, biztonságot adva ölel körül bennünket: a bölcsődében, óvodában, iskolában, akár egészen az egyetemig.

Dereskén még van magyar iskola. 3 osztályban 37 tanuló, 6 pedagógiai dolgozó tevékenykedik.

Az iskola pedagógusai szakképzett, munkájukat odaadással végző pedagógusok. Ennek köszönhetően nemcsak helyi tanulók, hanem a régióban belül 20 km-es körzetben lévő településekről is látogatják. Sikeresen dolgoznak a Kárpát-medencei Kertprogramban, melyben a régió mintaiskolájának számít.

A helyiek hite felett az Árpád-kori Szent Mihály-templom örökdió, de ki örökdió a dereskei gyerekek és a többi szórványban élő magyar gyermek identitása felett? Ebben erős érdekképviselő, érdekérvényesítő a politikusok, az önkormányzat, közéleti személyiségek, egyházak, kultúraszervezők, oktatási szakemberek, működő közösségek hozhatnak eredményt, és segítőinkre is bátran számíthatunk.

Magyarország kormányától nemcsak szavakban, hanem tettekben is komoly támogatást kapunk, hiszen külpolitikájának sarkköve a külföldi magyarok melletti kiállás, jogainak és érdekeinek védelme, illetve képviselése. A Rákóczi Szövetség is immár több mint 30 esztendeje megbízható támogatónk. 2022 szeptemberétől 15 magyar alapiskolában segíti az alsó tagozatos diákok utaztatását 16 iskolabusssal.

Az érintett iskolákban a tavaszi kampánynak köszönhetően az iskolabuszok hírére 30%-kal nőtt a diáklétszám. A segítségnek ez a sokoldalú módja felbecsülhetetlen értéket jelent számunkra, a jövőt, a szülőföldön való megmaradást és boldogulást.

Zárjunk össze a bajban! – mondta Bőjte Csaba a pozbai Szentkúton celebrált magyar szentmisén júliusban, amelyen több mint ezer zarándok vett részt.

Nyugtalan folyamatok zajlanak a világban! Mindennél fontosabb a közösségi összefogás, melynek egyik fontos színtere lehet a magyar iskola.

A lemaradás, a társadalom perifériájára kerülés elleni küzdelem egyik leghatékonyabb ellenszere a jó oktatás, a tudás, a műveltség, mely tartósabban és fenntarthatóbban képes felszámolni a bármely közösséget sújtó nélkülözést, mint bármely szociálpolitika.

Tudás, szakismeretek, használható nyelvtudás, önálló gondolkodás birtokában az elhelyezkedés nem okozhat nehézséget, a munka jövedelmet, a jövedelem megélhetést, mindez öntudatot, biztonságot, boldogságot hozhat gyermekeinknek, még a szórványban is.

Moyzes Ilona író és Dúdor István képzőművész bölcsője itt ringott a dereskei tájban. Itt szökött szárba tehetségük, tegyük róla, hogy legyenek követőik!

Tegyük meg mindannyian a magunk posztján, ki-ki a maga eszközeivel azt, amit meg kell tennünk, hogy ne fogyjon el a gyerekszívaj a sok évtizedet megélt iskoláinkból sem!

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége is azon fáradozik, hogy minden magyar iskola jó iskola legyen, ahová a szülő szívesen küldi a gyermekét, a gyermek pedig örömmel látogatja.

Tisztelt Ünneplő Közösség!

Záró gondolatként minden pedagógustársamnak érdeklődő, nyíltszívű gyermekeket, minden szülőnek jó döntéseket és szép pillanatokat a gyermeknevelésben, minden gyermeknek odaadó szülőket és lelkiismeretes pedagógusokat kívánok az új tanévben!

Ha ez a kívánság maradéktalanul teljesül, az egész társadalom élvezné jótékony hatását.

Kiegyensúlyozott, derűs, békés és egészséges új tanévet kívánok!

Ezennel a szlovákiai magyar tanítási nyelvű iskolák számára az új tanévet ünnepélyesen megnyitom, és most következzen a magyar iskolába induló elsős gyermekek bevonulása.

Fekete Irén, az SZMPSZ elnöke

ÜZENET

Tisztelt Vendégek, Pedagógusok, Szülők, Kedves Gyerekek!

Még pár nap és új tanév veszi kezdetét, egy újabb tervvel, tenni akarással teli tanév. Immár hagyománnyá vált, hogy a Szlovákia Magyar Iskolák Országos Tanévnyitójáról üzenünk a Felvidék összes iskolájába pedagógusoknak, szülőknek és diákoknak. Idén sincs ez másképp.

Elsőként PEDAGÓGUS kollégáinknak üzenjük, hogy nagyon szerencsések vagytok, hogy ezt a fantasztikus generációt taníthatjátok! És anyanyelvünkön – magyarul! Szépre, minőségre törekedve, magas színvonalon, emberközeli módon, beszélve mind az öt szeretetnyelvet, nap mint nap megérintve a gyerekek lelkét. A ti hitelességetek, magával ragadó kisu-gárzásotok, leplezetlen őszinteségetek, humorotok, gondolkodásmódotok az, ami diákjaitok fókuszát, amelyeket folyamatos impulzusok érnek, a helyes témákra irányítja.

Egyik fontos impulzusként erősítitek magyarságtudatukat, anyanyelvünk és kultúránk iránti elkötelezettségüket, hogy ne csak eszükkel, hanem szívükkel is értsék azt. Példaképek vagytok, akikre a szülők a legnagyobb kincsüket bízják, és mi köszönjük Nektek, hogy szívügyeteknek tekintitek választott hivatásotokat, és hogy hittel, elszántsággal oktattok és nevelték, mert

„Embert nevelni a legnagyobb hivatás,

Légy nemes, gazdag lelkű ember,

Hogy emberré tehess másokat

A magad embersége által.“ – írja Móricz Zsigmond.

Reményeink szerint olyan embert, akinek majdan szülőként eszébe se jut, hogy ne magyar iskolába írassa gyermekét.

Neked pedig, kedves DIÁK, üzenjük, hogy NEM SZÜRKÉNEK SZÜLETTÉL!

Egyedi szeretnél lenni? Magyar kultúránk nélkül beolvadunk, megszűnik egyediségünk. Ne hagyj elveszni értékeinket! Legyél te, aki újra és újra megszerzi magának az elődök kultúráját! Tudd, a szupererőd a tanulásban rejlik. Soha ne hagyj fel a tanulással! Nem tudjuk azt mondani, hogy könnyű lesz, csak annyit, hogy: megéri!

Végül, de nem utolsósorban a kedves SZÜLŐKNEK szól az üzenet. Önök döntöttek. Magyar iskolába írárták – járták gyermeküket. Anyanyelven szerzik meg a tudást, megismerik több mint ezeréves múltunkat, irodalmunkat, népdalkin-csűnkét, zenénket, meséinket, hagyományainkat, hitűnkét, értékeinket, képzőművészetűnkét, épített örökségűnkét. Hálá-san köszönjük bizalmukat és együttműködésűket! Továbbra is neveljék gyermekeiket szeretettel, megértéssel nyitottságra és kíváncsiságra, mert jól tudjuk, az oktatás folyamata a családban kezdődik az énekelgető, verselő édesanyákkal és édes-apaákkal, a mondókázó, magyar népmeséket hallgató kisgyermekkel és az élet bölcsességeit átadó nagyszülőkkel. Hiszen aki szűvében magyar, az örökké az marad!

Mács József szűlőfalujából érkezve engedjék meg, hogy az üzenetet egy részlettel zárjam az *Égig érő palatábla* című művéből:

„- Nézd, mit találtam az unokámnak. Ezt a tarisznyát. No, ne bámuld annyira, mert semmi neked való nincs benne. Csak palatábla meg palavessző. Azon tanultam olvasni, számolni. Jó szerszám, hasznára van az embernek. Hasznára lesz az unokámnak is. Megtanul magyarul! Az unokám lesz a tanítványom. Beszélek neki házakról, emberekről, iskoláról, templomról. És ráfirkantok a palatáblára egy-egy szót. Apa, anya, testvér, rokon, falu, szűlőföld, haza. Érted már? Ő meg elolvassa, megtanulja, az lesz a dolga.”

És talán nekűnk is csak ennyi a dolgunk. „Mert falak omolhatnak, kövek is váshatnak, magaslik, nem porlad a megtartó példa.”

Vidám, egészséges, tartalmas és sikeres tanévet kívánok!

Sebők Csilla, igazgató, Alapiskola Bátka

ÚTRAVALÓ

Nagyra becsült Vendégeink! Kedves Pályakezdő Pedagógusok!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a hazai magyar tannyelvű iskolák tanévnyitóján köszönhetem Önöket és közel 50 évi pedagógiai pályafutásom után útravalóként elmondhatom gondolataimat itt, Gömörben, a festői környezetben fekvő Deresken.

Magyar nemzetünknek sok szép ünnepe van, melyek dicső múltjából eredeznek, vannak zeneszerzők, írók, költők, festők, tudósok, államférfiak és példát mutató, soha nem feledhető hősök is, akik a magyarság hírnevét öregbítették, és itt, a mi tájainkon, Felvidéken látták meg a napvilágot. Az ő sarjaik, a hősök fiai, unokái, dédunokái minden megpróbáltatás ellenére itt maradtak, megmaradtak magyarnak. S ezek az utódok megérdemlik, hogy példás, színvonalas, minden tantárgyat magyar nyelven oktató, minőségi iskola tanulói lehessenek, ahol a szeptemberi tanévnyitó a Himnusszal kezdődik, mint itt, Deresken.

Óhatatlanul felmerül bennem a kérdés, hogy vajon a felnövekvő nemzedék hogyan fog megítélni bennünket, a 21. század emberét, szülőit, pedagógusait. Büszkék lehetnek-e ránk, vagy a gyávaság, a megalkuvás, az önös érdek lesz a bélyegünk az utódok szemében? Vajon mindannyiunknak egyformán fontos-e még magyarságunk megtartása? Lényegesnek tartja-e minden magyar nemzetiségű szülő, hogy gyermeke magyar iskolába járjon? Meg kell-e kongatnunk a vészharangot, hogy sajnos fogynak a gyermekek? Élünk-e nyelvi jogainkkal a közéletben, az orvosnál, a bíróságon, hitéletünkben, névhasználatunkban? Hogyan számolunk el mindezzel utódainknak? Hasonlatosak vagyunk-e elődeinkhez? Példaképünk-e Árpád vezér, Széchenyi István, a legnagyobb magyar, Hunyadi Mátyás, az igazságos, Deák Ferenc, a haza bölcse, Kossuth Lajos és sorolhatnám neves költőinket, mert a vers is lehet fegyver – Petőfi és a nagyok kezében.

Nem kis feladat vár a pályakezdőkre! Meg kell felelniük a szülőknek, akik hisznek a magyar iskolákban, a pedagógusok felkészültségében. Mi, tapasztaltabbak, bízunk a jövőben, a fiatalokban! Hitem és meggyőződés, hogy az iskola minden korban érték, tehát kultúra- és tudásteremtő intézmény volt és lesz a jövőben is. Hiszem, hogy minden pedagógus megtett és megtesz minden tőle telhetőt ma is és a jövőben is azért, hogy a felnövekvő nemzedékben gondos kézzel elhintse a tudás magját, a bölcsesség csiráját, hogy lámpásokká, gyémántcsiszolókká váljanak és sok szép és értékes kristályt csiszoljanak. A feladata örök, hogy a piciny emberpalántából értékes személyt, tudással felhalmozott embert, jellemet formáljon, de mindegyikhez külön-külön, más-más módon kell közelítenie.

Hiszem, hogy a gyermekeket szeretni és biztatni kell! Meggyőzni őket arról, nincs hatalmasabb erő, mint a tudás! A tudással felfegyverzett ember legyőzhetetlen.

Szívleljék meg azonban Eötvös József gondolatát is, amely a barátságos, óvó szeretet mellett a kötelességre nevelés fontosságára int: „Mert kinek senki sem parancsol, az magának sem fog tudni parancsolni. Ki az iskolai kötelességét nem teljesíti, nem fogja felnőttkorit sem.” Higgyék el, mert igaz, hogy a gyerekek nagyobb szüksége van a jó példára, mint bírálatra.

A fiatal, kezdő pedagógusok elé a mai kor nagy kihívásokat állít, de aki ráérez ennek a csodálatos hivatásnak az ízére, annak nyert ügye van! Látni a gyermek szemében a felcsillanó szikrát, élvezni a bizalmát, kinyitni előttük azt a bizonyos ajtót, amelyen belépni már nekik kell, kárpótol minden nehézségért!

Tisztelt Iskolavezetők, Igazgatók! Segítsétek át a pályakezdőket a kezdeti nehézségeken! Vezessétek be őket kollégáitokkal együtt a szakma rejtelmibe, hogy nyugodt szívvel, a becsületesen elvégzett munka hitével, örömeivel élhessék napjaikat, lelkesen, fiatalosan, kreativitással telve tegyenek eleget feladataiknak, jó érzés és szeretet töltse el őket, ha belépnek életük mindennapi színhelyére, az iskolájukba. A gyermekeknek, a fiataloknak olyan pedagógusokra van szükségük, akik számára a tanítás nem munka, hanem hivatás.

Ebben a hitben és reményben kívánok mindenkinek élményekben, sikerekben gazdag új tanévet!

| Fotó: Nagy Fanni